

Govor Visokog predstavnika, Wolfganga Petritscha na Medjunarodnoj konferenciji o zeljeznicama

Dragi predsjednice vlade, gospodine Ivanicu, ambasadore Eliason, dame i gospodo,

Danasnja konferencija o zeljeznicama mi pruza odlicnu priliku da podvucem svoj prioritet broj jedan za Bosnu i Hercegovinu, a to je ekonomска reforma. Upravo se zeljeznice ove zemlje nalaze u samom srcu problema sa kojim se suočavamo u pokušaju da Bosnu i Hercegovinu dovedemo do evropskog i svjetskog tržista. Ali zeljeznice takođe simbolizuju uspavani ekonomski potencijal ove zemlje.

Efikasan saobracajni sistem je apsolutno neophodan za uspjesan ekonomski i drustveni razvoj jedne zemlje. Bosna i Hercegovina nije nikakav izuzetak. Mi ovdje ne možemo razviti jedinstveni ekonomski prostor bez efikasnog saobracajnog sistema koji danas ne postoji. Ne možemo dozvoliti da se nastavi ovakva jadna situacija.

Shvatam da govorim pred publikom strucnjaka ali dozvolite mi da vam kratko iznesem svoje vidjenje problema:

- Prvo, postojeći sistem je u potpunosti neuravnotezen. Državski saobracaj je de facto monopol, koji ispunjava preko 95% potreba saobracaja ove zemlje dok su prije rata zeljeznice podmirivale oko 30% ovih potreba.
- Nadmocnost državskog saobracaja u zemlji kao što je Bosna i Hercegovina, gdje su putevi uski i gdje ne postoji ozbiljna mreža auto-puteva ili takve mreže neće ni biti gledajući srednjoročno ili cak dugoročno predstavlja

opasnost za stanovnistvo. Takodje ima i previse nesreca na putevima gdje obim saobracaja ozbiljno ugrozava okolis.

- Postojeca zavisnost od transporta sleperima na putevima je narocito stetna. Infrastruktura puteva je znacajno pogodjena u toku rata ali mnogo stete je takodje naneseno zbog sustinskog nedostatka odrzavanja u toku posljednjih nekoliko godina. Kaze se da je jedan sleper na putu jednak 2000 automobila a vecina kamiona na putevima u Bosni i Hercegovini su preoptereceni. Kompanije koje koriste kamione trebale bi platiti za propadanje infrastrukture puteva koje uzrokuju, sto bi zauzvrat ucinilo zeljeznicki sektor konkurentnijim. Zeljeznice se mogu i moraju koristiti za rasterecavanje puteva.
- Redovni vozovi su ziva veza izmedju regija i stanovnistva mnogo vise nego autobusi i mnogi gradjani jos uvijek dobro osjecaju nedostatak efikasnog zeljeznickog sistema. Ja sam saznao da je od rata prvi voz koji je skoro krenuo iz Zagreba za Knin, preko Bosanskog Novog i Bihaca, izazvao pravo slavlje medju ljudima pored kojih je prolazio, sto je znak da ova zemlja zaista zacjeljuje.

Ono sto nam je sada potrebno je strategija saobracaja koja bi obuhvatala cijelu zemlju i koja bi bila u odgovarala jedinstvenom ekonomskom prostoru Bosne i Hercegovine. Ja cvrsto ohrabrujem Ministra civilnih poslova i komunikacija, gospodina Mihajlovica, i ministre saobracaja u entitetima, gospodina Mehmedica i gospodina Dokica, da zajedno rade u pravcu ovog sustinskog cilja. Zadatak koji je pred nama bice nemoguce ostvariti bez saradnje.

Zeljeznice su tesko ostecene u toku rata u iznosu od oko milijardu dolara. Ali za razliku od puteva, zeljeznice nisu navedene kao prioritet u okviru programa obnove od 5,1 milijardi dolara. Zeljeznice su do danas dobile manje od 50

miliona dolara. Ponovno uspostavljanje zeljeznicke infrastrukture je daleko od zavrsetka, i postoji ozbiljan nedostatak zeljeznickog parka.

Trenutno, odvijanje zeljeznickog saobracaja je moguce po cijeloj mrezi Bosne i Hercegovine, ali veoma sporo. Ministar Mihajlovic ce vam reci vise o tome. Ali ja bih zeljeo da naglasim veoma vaznu ulogu koju je SFOR odigrao u ponovnom uspostavljanju zeljeznicke infrastrukture. SFOR sada najvise doprinosi zeljeznickom sektoru i zasluzuje mnoge pohvale za svoj izvanredan rad na ovom polju.

Nekoliko zemalja i organizacija su isto tako pokazale pozitivna interesovanja za zeljeznički sektor: Evropska Unija, kroz Komisiju i Evropsku banku za investiranje, i isto tako Njemacka, Saudijska Arabija i Svedska. I Evropska banka za investiranje i Evropska banka za obnovu i razvoj trenutno razmatraju vazne kredite za zeljeznički sistem u Bosni i Hercegovini. Ja pozivam ove zemlje i organizacije da nastave sa svojim planovima da se ovdje ponovo uspostavi zeljeznički sektor.

Ali moja glavna poruka je upucena vlastima i zeljezničkim kompanijama u BiH: medjunarodna pomoc se polako privodi kraju i buducnost zeljezničkog saobracaja je sada u vasim rukama. Vi morate naci volju i snagu da zajedno radite i ponovno izgradite konkurentan zeljeznički sistem.

Zelio bih kratko iznijeti 3 stvari:

1. Kompanije zeljezničkog saobracaja su ostri takmicari i zeljeznički saobracaj ce ponovo zadobiti dio trzista samo ako zeljeznice budu mogle ponuditi usluge koje su atraktivne i predstavljaju prednost u poređenju sa drumskim saobracajem. Upamtite, veliki finansijski interesi su u pitanju. Morate zauzeti poslovni pristup i formirati agresivnu, komercijalnu politiku.

2. Zeljeznice ove zemlje su dio trans-evropskog sistema. Helsinska konferencija je prije nekoliko godina liniju od

Ploca do Budimpeste nazvala "evropskim koridorom". Ali to su samo administrativne odluke. One same po sebi nece dovesti promet do vash zeljeznickih linija. Novi saobracajni modeli su se razvili u toku rata. Sada je na vama da ponovo osvojite ovaj promet, posao koji ce zahtijevati stvarnu odlucnost.

3. Sadasnja organizacija zeljeznickog sektora je previse problematicna. Tri zeljeznicke kompanije sa razlicitim nadleznostima na izdjeljenoj mrezi nisu recept za obnovu zeljeznice u Bosni i Hercegovini, zemlji koja se doslovno mora vratiti "on line".

Nacin na koji su zeljeznice danas organizovane nije bio predvidjen Dejtonskim sporazumom. Aneks 9 tog sporazuma predvidja jednu saobracajnu korporaciju koja bi rukovodila i upravljala kapacitetima sirom zemlje. Sa postojecim sistemom, oporavak zeljeznickog sektora nikad nece uspjeti. Ne smije se zaboraviti na sliku koju vi predstavljate u inostranstvu, kao i potreba za jasnocom u medjunarodnim odnosima. Vi trebate da razvijate ne samo unutrasjni vec i medjunarodni saobracajni sistem. Trenutno stanje dovodi Bosnu i Hercegovinu u opasnost da bude trajno zaobidjena u regionalnoj i medjunarodnoj trgovini.

Zeljeznice cine kruzni sistem jedne zdrave ekonomije. One ne mogu biti taoci uskih, prevazidjenih nacela nacionalistickih politika.

Ova konferencija je zadnja sansa da se ozivi zeljeznica ove zemlje. Ovaj voz o kom govorimo ce proci samo jednom i ako ga propustite zeljeznice Bosne i Hercegovine ce biti napustene zauvijek. Medjunarodna zajednica moze da vam pomogne samo ako vi pomognete sami sebi. Odgovornost je na vama.

I na kraju, zelio bih srdacno da se zahvalim Paulu Monnory-ju koji se vratio u nasu kancelariju na kratak ali veoma uspjesan period kako bi ponovo skrenuo paznju na zeljeznice ove zemlje. Paul mnogo hvala!

Hvala vam sto ste me saslusali.